

COP26 και η Κλιματική Αλλαγή

Description

Ιωάννης Τιρκίδης*

Η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή στη Γλασκόβη, γνωστή ως COP26, ολοκληρώθηκε στις 13 Νοεμβρίου μετά από δύο εβδομάδες διαπραγματεύσεων και παράτασης 24 ωρών, με θετικά βήματα αφενός, αλλά γενικά, με μέτρια αποτελέσματα. Η διάσκεψη ολοκληρώθηκε αφήνοντας ένα κενό σε ότι αφορά τη μείωση των εκπομπών που απαιτείται για τον περιορισμό της αύξησης της θερμοκρασίας στους 1,5 βαθμούς Κελσίου μέχρι τέλος του αιώνα. Υπήρξαν δεσμεύσεις επίσης από ομάδες χωρών για μια σειρά άλλων συναφών μέτρων αλλά χωρίς συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα. Επήλθε συμφωνία για τη δημιουργία μιας παγκόσμιας αγοράς άνθρακα, θετική εξέλιξη αναμφίβολα. Δεν υπήρξε όμως καθοριστική συμφωνία για τη χρηματοδότηση των ευάλωτων χωρών. Η τελική συμφωνία που ονομάστηκε 'Σύμφωνο της Γλασκόβης για το Κλίμα', συνεπάγεται μια διαδικασία προς όλο και αυστηρότερους στόχους, για την μείωση των εκπομπών άνθρακα, η οποία διατηρεί τον αμυδρή ελπίδα, για επίτευξη του στόχου για αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη μέχρι 1,5 βαθμούς Κελσίου. Από μια άλλη σκοπιά, είναι θετικό και ελπιδοφόρο το γεγονός ότι υπάρχει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού για την κλιματική αλλαγή και τον αντίκτυπό της, και ευρεία αποδοχή της ανάγκης για λήψη μέτρων για το κλίμα. Σε αυτό το άρθρο, συζητάμε τη διάσκεψη, τα αποτελέσματα και το μέλλον των πολιτικών για το κλίμα.

Η συμφωνία του Παρισιού του 2015 ήταν κομβικής σημασίας γιατί καθιέρωσε μια διαδικασία με την οποία οι χώρες θα ανακοίνωναν εθελοντικές δεσμεύσεις, τις λεγόμενες Εθνικά Καθορισμένες Συνεισφορές, για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα. Η Συμφωνία όριζε επίσης ότι οι εθνικές συνεισφορές θα ενημερώνονται κάθε πέντε χρόνια με σκοπό

την επίτευξη καθαρών μηδενικών εκπομπών έως το 2050. Η διάσκεψη της Γλασκόβης COP26, ήταν η πρώτη πενταετία μετά τη συμφωνία του Παρισιού, με πάροδο ενός επιπλέον έτους το 2020, λόγω της πανδημίας.

Παρά τα θετικά βήματα, τα γενικότερα αποτελέσματα της διάσκεψης COP26 κρίνονται ως μέτρια.

Πρώτον, οι χώρες ανακοίνωσαν τις αναθεωρημένες τους εθνικές συνεισφορές για μείωση των εκπομπών άνθρακα, με ορισμένες απογοητεύσεις. Η Ινδία, για παράδειγμα, η τρίτη μεγαλύτερη χώρα εκπομπών σε απόλυτες τιμές, ανακοίνωσε ότι θα φτάσει τις καθαρές μηδενικές εκπομπές έως το 2070, δηλαδή 20 χρόνια μετά τον στόχο του 2050. Πριν από τη διάσκεψη, η Κίνα και η Ρωσία είχαν ανακοινώσει τους στόχους τους για καθαρές μηδενικές εκπομπές το 2060. Εάν τρεις από τις τέσσερις χώρες με τις μεγαλύτερες εκπομπές άνθρακα δεν επιτύχουν τον στόχο καθαρών μηδενικών εκπομπών μέχρι το 2050, τότε με τις υφιστάμενες τεχνολογίες, δεν θα είναι δυνατό να επιτευχθεί ο στόχος για περιορισμό της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη στους 1,5 βαθμούς Κελσίου ή λιγότερο. Συγκεκριμένα, και σύμφωνα με την ανεξάρτητη επιστημονική ομάδα 'παρακολούθησης των δράσεων για τη κλιματική αλλαγή (Climate Action Tracker), οι πρόσφατες ανακοινώσεις των εθνικών συνεισφορών για την μείωση των εκπομπών άνθρακα, θα οδηγήσουν σε αύξηση της θερμοκρασίας κατά 2,4 βαθμούς έως το 2050, σημαντικά υψηλότερη από τον στόχο 1,5 βαθμών. Αυτό αφήνει ένα μεγάλο κενό εκπομπών άνθρακα που θα πρέπει να καλυφθεί σε μελλοντικές αναθεωρήσεις των εθνικών συνεισφορών.

Ένα άλλο κοκτέιλ δεσμεύσεων από ομάδες χωρών, σημαντικές από μόνες τους, στερούνται λεπτομερειών σχετικά με την εφαρμογή και τα χρονοδιαγράμματά τους. Πάνω από 100 χώρες δεσμεύτηκαν να τερματίσουν την αποψίλωση των δασών έως το 2030. Περισσότερες από 40 χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Κίνας και της Ινδίας, δεσμεύτηκαν να 'μειώσουν σταδιακά' την χρήση άνθρακα στην παραγωγή ηλεκτρισμού, σε αντίθεση με την αρχική ορολογία 'σταδιακής κατάργησης'. Ένας άλλος επικαλυπτόμενος συνασπισμός χωρών δεσμεύτηκε ότι έως το 2030 θα μειώσουν τις εκπομπές μεθανίου κατά 30%.

Επετεύχθη συμφωνία σχετικά με τους κανόνες για μια παγκόσμια αγορά άνθρακα. Αυτό είναι ένα θετικό βήμα, διότι για την αντιμετώπιση των εκπομπών άνθρακα είναι απαραίτητο να υπάρχει μια τιμή παγκόσμιας αγοράς, για τον άνθρακα. Αυτό απαιτεί κανόνες και πρότυπα για την επιμέτρηση των εκπομπών, που δεν κατέστη δυνατό να συμφωνηθούν στη διάσκεψη του Παρισιού το 2015. Έξι χρόνια αργότερα, μετά από

μακρές ενδιάμεσες διαπραγματεύσεις, επιτεύχθηκε συμφωνία στη Γλασκόβη σχετικά με τέτοια πρότυπα, και τον τρόπο λειτουργίας της αγοράς. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούν οι χώρες να επιτυγχάνουν τους στόχους τους αγοράζοντας πιστώσεις εκπομπών που αντιπροσωπεύουν περικοπές εκπομπών που έγιναν από άλλες χώρες. Κάτι τέτοιο δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη διοχέτευση κεφαλαίων σε προγράμματα που θα δημιουργούν πιστώσεις όπως η φύτευση δέντρων ή μηχανικά συστήματα αφαίρεσης άνθρακα.

Η τελική συμφωνία, το «Σύμφωνο της Γλασκόβης για το κλίμα» όπως ονομάστηκε, εμπερικλείει ένα πλαίσιο που θα διασφαλίζει τη λήψη περισσότερων δράσεων και ενεργειών για την κλιματική αλλαγή στο μέλλον. Εν πρώτης, οι χώρες θα επανεξετάσουν τις εθνικές συνεισφορές τους, για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα, πριν από την επόμενη ετήσια διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών, COP27, που θα γίνει τον Νοέμβριο του 2022, στο Sharm El Sheikh της Αιγύπτου. Αυτό σημαίνει εν δυνάμει, ότι η διαδικασία των εθνικών συνεισφορών, θα γίνεται ολοένα και πιο σημαντική, ειδικά εάν οι αναθεωρήσεις θα γίνονται ετήσια, αντί του πενταετούς κύκλου όπως αποφασίστηκε στη διάσκεψη του Παρισιού. Πιο συχνές αναθεωρήσεις θα σημαίνει ότι οι χώρες θα βρίσκονται υπό συνεχή πίεση για να επιτύχουν τους στόχους τους και να εφαρμόσουν τις πολιτικές εκείνες που θα διασφαλίζουν την επίτευξή τους.

Η χρηματοδότηση της κλιματικής αλλαγής στις φτωχότερες αναπτυσσόμενες χώρες, δηλαδή η παροχή οικονομικής βοήθειας για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων σε αντικατάσταση τεχνολογιών έντασης άνθρακα σε αυτές τις χώρες, θα συνεχίσει να αποτελεί ζήτημα έντονων διαφωνιών. Οι χώρες αυτές, λόγω των οικονομικών τους δεδομένων, δε θα μπορέσουν από μόνες τους, με ίδιους πόρους, να χρηματοδοτήσουν την μετάβαση στην πράσινη οικονομία χωρίς οικονομική βοήθεια. Οι προηγμένες χώρες απέτυχαν να εκπληρώσουν τη δέσμευση που ανέλαβαν στο Παρίσι το 2015, για ένα οικονομικό πακέτο \$100 δισεκατομμυρίων ετησίως μέχρι το 2020, για τη στήριξη της πράσινης μετάβασης των ευάλωτων χωρών. Στη διάσκεψη της Γλασκόβης, οι ανεπτυγμένες χώρες δεσμεύτηκαν να διπλασιάσουν την οικονομική τους υποστήριξη για την προσαρμογή ως προς την κλιματική αλλαγή, έως το 2025, χωρίς άμεση βοήθεια. Οι υφιστάμενες δεσμεύσεις ανέρχονται πλέον σε περίπου \$80 δισεκατομμύρια και οι προηγμένες χώρες αναμένεται να φτάσουν τον στόχο των \$100 δισεκατομμυρίων μόνο μέχρι το 2023.

Έτσι, στο τέλος αυτής της διάσκεψης της Γλασκόβης, COP26, τι είναι που γνωρίζουμε; Γνωρίζουμε μετά βεβαιότητας, ότι οι εκπομπές άνθρακα θα αυξάνονται τα επόμενα χρόνια, δε θα μειώνονται. Γνωρίζουμε, ότι οι τρέχουσες δεσμεύσεις των χωρών στο

σύνολο τους δεν επαρκούν για την επίτευξη του στόχου καθαρών μηδενικών εκπομπών, έως το 2050, που απαιτείται για τον περιορισμό αύξησης της θερμοκρασίας του πλανήτη μέχρι 1,5 βαθμούς Κελσίου. Γνωρίζουμε ότι ο περιορισμός της υπερθέρμανσης του πλανήτη είναι ένα εξαιρετικά περίπλοκο έργο και ότι με βάση την τεχνολογική μας υποδομή, δεν έχουμε ακόμα καταφέρει να αποσυνδέσουμε την οικονομική ανάπτυξη από τις εκπομπές άνθρακα. Δηλαδή, ελλείψει τεχνολογικής καινοτομίας, δεν μπορούμε να μειώσουμε τις εκπομπές άνθρακα χωρίς να επηρεάσουμε αρνητικά την ανάπτυξη, κάτι που θα ήταν ενδεχομένως μια επιλογή. Συμφωνούμε ότι ο δρόμος της πράσινης μετάβασης είναι μονόδρομος για την ανθρωπότητα, αλλά ο δρόμος αυτός θα είναι δύσκολος και μακρύς, και θα απαιτήσει περισσότερες δεσμεύσεις από τις χώρες, και ίσως κάποιους συμβιβασμούς. Θα χρειαστούν αυστηρότεροι στόχοι εκπομπών. Θα χρειασθούν επίσης περισσότερες επενδύσεις από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Και θα απαιτηθεί περισσότερη χρηματοδότηση για τις ευάλωτες χώρες.

*Ο Ιωάννης Τιρκίδης είναι ο Επικεφαλής Οικονομολόγος της Τράπεζας Κύπρου και Πρόεδρος της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών (ΕΚΟΜ). Οι απόψεις που εκφράζονται είναι προσωπικές.